

## Competentieprofiel Integrative Oncology (IO) expert Mei 2026

### Aanleiding

Integrative Oncologie (IO) is, ook in Nederland, een opkomend en groeiend aandachtsveld binnen de oncologie en wordt doorgaans verleend door een multidisciplinair team. Op dit moment ontbreekt het in Nederland aan een opleiding Integrative Oncology als profielspecialisme. Om ervoor te zorgen dat patiënten met kanker toch effectieve, passende en veilige integrale zorg krijgen, moeten artsen en andere reguliere zorgprofessionals die IO verlenen over bepaalde (minimale) competenties beschikken. Een competentie wordt gedefinieerd als ‘de geïntegreerde toepassing van kennis, vaardigheden, attitudes, eigenschappen en inzichten tijdens het beroepsmatig functioneren.’

The term ‘integrative oncology’ werd in 2016 gedefinieerd door de Society for Integrative Oncology (SIO) als ‘a patient-centered, evidence-informed field of cancer care that utilizes mind and body practices, natural products, and/or lifestyle modifications from different traditions alongside conventional cancer treatments. Integrative oncology aims to optimize health, quality of life, and clinical outcomes across the cancer care continuum and to empower people to prevent cancer and become active participants before, during, and beyond cancer treatment’ (<https://integrativeonc.org/>).

### Doelstelling

Het doel van dit document is om:

- (1) voor Nederland een eerste aanzet te geven tot het definiëren van de kerncompetenties voor verschillende beroepsgroepen die IO verlenen binnen een zorginstelling, vooral gericht op het kunnen gidsen van patiënten;
- (2) een overzicht te geven van kwalitatief goede nationale en internationale scholingen om tot deze competenties te komen.

Wij laten ons hierbij met name leiden door de studie van Witt et al (2020), *Education Competencies for Integrative Oncology—Results of a Systematic Review and an International and Interprofessional Consensus Procedure* en een vervolg daarop van Rogge&Witt (2022). We gebruiken tevens kennis uit het IMKA project, de COMMON studie en het Europese INES project.

### Doelstelling 1 – Kerncompetenties IO

In het eerste deel van de studie van Witt et al, een systematic review, werden aanvankelijk 40 competenties beschreven. Die zijn in het tweede deel in verschillende consensusrondes voorgelegd aan experts, met uiteindelijk 37 kerncompetenties als resultaat (zie tabel). Deze zijn op te delen in de volgende categorieën: kennis (n = 11), vaardigheden (n = 17) en capaciteiten (n = 9).

Zorgprofessionals die in IO werken zouden deze aantoonbaar moeten beheersen. In een latere studie hebben Rogge en Witt deze 37 competenties voorgelegd aan 271 stakeholders, zoals oncologen, complementaire therapeuten en patiënten. Zij vonden met name 27 van de 37 competenties erg belangrijk. In de tabel met competenties op pagina 3 staan deze dikgedrukt. De University of Arizona ontwikkelde op basis van de competenties van Witt et al en de accreditatie eisen van het Amerikaanse Academic Consortium for Integrative Medicine and Health (ACIMH) een Integrative

Medicine in Hematology Oncology fellowship (Larsen et al 2025). Ook in Duitsland en Engeland worden opleidingen IO ontwikkeld, ook grotendeels op basis van de competenties van Witt et al. Voor de Nederlandse situatie vinden wij tevens kennis over preventie en secundaire preventie, de invloed van leefstijl en complementaire zorg op prognose, klachten en herstel van belang. Voor wat betreft vaardigheden voegen we daar nog aan toe: coachende vaardigheden, het kunnen hanteren van de principes van evidence based medicine, het kunnen gebruiken van beschikbare tools zoals het model van positieve gezondheid, het leefstijlroer en het ethisch raamwerk, en kennis hebben van en kunnen toepassen of doorverwijzen naar zorgverleners met de juiste expertise op het gebied van mind-body technieken.

## **Doelstelling 2 : Scholing/opleiding**

In Nederland bestaat nog geen volledige IO opleiding voor zorgprofessionals. De competenties kunnen daarom vooralsnog alleen verkregen worden via (een combinatie van) scholingen, zoals:

- **Gecertificeerde online opleidingen en modules**
  - e-learning Introduction to Integrative Oncology – Amsterdam School for Integrative Medicine
  - e-learning Nutrition and Cancer – Amsterdam School for Integrative Medicine
  - e-learning-breastcancer-an-integrative-approach – Amsterdam School for Integrative Medicine
- **Symposia, congressen en masterclasses: minimaal 1 congres per 2 jaar**
  - Masterclass leergang Integrative Oncology – Rijnstate ziekenhuis, in company training
  - Leergang PLIMZ (Positieve Gezondheid, Leefstijl en Integrative Medicine) – Vereniging Arts&Leefstijl
  - Nationaal en internationaal congresaanbod, inclusief CIZG, PION (Platform Integrative Oncology Nederland) en BelsIO (Belgische Society for Integrative Oncology)
- **Stages en klinische ervaring**
  - Spreekuren Integrative Medicine van verschillende ziekenhuizen in Nederland
  - Begeleiding van ervaren IO-artsen/consulenten om praktijkervaring op te doen
- **Specifieke opleidingen en trainingen in Integrative Medicine / Oncology:**
  - *voor medisch specialisten en VS ers*
    - AIM (Academy for Integrative Medicine)
    - SIM (Amsterdam School for Integrative Medicine)
    - Stichting Medische Opleidingen – Leergang Integrative Medicine
  - *voor verpleegkundigen*
    - AIM – Opleiding integrative nursing en leefstijlcoaching
    - Of eerder: Opleiding tot IM-zorgverlener bij STIBIG of Opleiding tot verpleegkundige Complementaire Zorg aan de HAN.

Voor coachingsvaardigheden kunnen ook opleidingen in leefstijlgeneeskunde/leefstijlcoaching gevolgd zijn.

Ook kunnen competenties verkregen worden via internationale online scholingen, zoals:

- Training modules Integrative Oncology – Society for Integrative Oncology (SIO)
- Fundamentals of Integrative Oncology – Memorial Sloan Kettering Cancer Centre
- Integrative Oncology for Healthcare Professionals – Mayo Clinic

- Traditional herbal medicine in supportive cancer care – Coursera (Technion)

Alle gevolgde scholingen en opleidingen worden vastgelegd in een persoonlijk IO-portfolio. Er kan gedacht worden aan een officiële aantekening Integrative Oncology voor zorgverleners die AVIG geregistreerd IM arts zijn en anderen die uit bovenstaande scholingen voldoende IM expertise hebben opgedaan. Een persoonlijk bij- en nascholingsplan helpt de zorgprofessional op de hoogte te blijven van medisch- of verpleegkundig inhoudelijke ontwikkelingen in IO. Vooral nog is dit de eigen verantwoordelijkheid van de individuele professional.

Persoonlijk lidmaatschap van de Society for Integrative Oncology (SIO), de British Society for Integrative Oncology, het Platform Integrative Oncology Nederland (PION) of lidmaatschap van de zorginstelling bij het Consortium Integrale Zorg en Gezondheid (CIZG) wordt sterk aanbevolen.

Dit document is samengesteld door het Consortium Integrale Zorg en Gezondheid (CIZG) en het Platform Integrative Oncology Nederland (PION).

Mei 2026, CIZG  
Ines von Rosenstiel, kinderarts met aandachtsgebied IM/IO, Rijnstate  
dr. Art Vreugdenhil, hematoloog-oncoloog, MMC

Meegelezen door PION-leden: dr. Sannine Buma (Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis), dr. Nicolien de Clercq (Amsterdam UMC), Marijke Maalderink (Arts&Leefstijl), dr. Eva Noorda (Noorda Total Health), dr. Dirkje Sommeijer (Flevoziekenhuis), dr. Martijne van 't Riet (RdGG, Reinier de Graaf Ziekenhuis), Elkana Waarsenburg (Dokter Drenthe)

Kenniscompetenties	Vaardigheidscompetenties	Bekwaamheidscompetenties
Algemene kennis hebben over evidence-based medicine	Het actief aanbieden van evidence-based en evenwichtige IM-informatie	Respect voor individuele, culturele en etnische verschillen in het begrijpen en implementeren van integratieve oncologie
Toegang hebben tot en een inschatting kunnen maken van de wetenschappelijke literatuur over IM en IO	Het op de hoogte zijn en blijven van IM-informatie	Waardering van een patiëntgerichte benadering van de hele persoon (holistische visie)
Kennis van de basisprincipes van geschiedenis, theorie en mechanismen van gangbare CM-therapieën	Het aanbieden van gerenommeerde websites en andere informatie of bronnen op IM	Attitude: empathisch, niet-oordelend, ruimdenkend, attent en zelfbewust, met respect voor de overtuigingen van de patiënt
Kennis over veiligheid / effectiviteit, interactieprofielen en contra-indicaties van gangbare CM-therapieën	Het ondersteunen/helpen van patiënten om een beslissing te nemen (gezamenlijke besluitvorming)	Het tot stand brengen van een therapeutisch partnerschap met de patiënt
Kennis rond up-to-date behandelingsmodaliteiten van kanker (chirurgie, chemotherapie, radiotherapie, endocriene en immunotherapie)	Het identificeren, begrijpen en contextualiseren van relevante informatie over IM	Identificatie van eigen kennisgebrek en kennis waar u hulp kunt vinden
Kennis van veel voorkomende symptomen die verband houden met kanker	Het beheersen van de regels van empathische, betrouwbare communicatie	Een streven naar levenslang leren en continue zelfverbetering
Kennis van veel voorkomende bijwerkingen van de behandeling van kanker	Het betrekken van patiënten (en zorgverleners) om eigen regie te versterken en veerkracht op te bouwen (empowerment)	Respecteer de sterke punten en beperkingen van het toepassen van evidence-based medicine principes op de omstandigheden van een individuele patiënt (context based medicine)
Overzicht van het continuüm van oncologische zorg	Het informeren naar het gebruik van CM door patiënten en hun motieven	In staat zijn om belangrijke informatie te verkrijgen over de oncologische geschiedenis van de patiënt: type kanker, soorten eerdere behandelingen, huidig ziektestadium en huidige
Kennis van de psycho-sociale-culturele context van oncologische zorg	Het werken in een interprofessioneel team	Het bieden van hulp aan de patiënt om de risico's en voordelen van evidence-based IM-benaderingen te begrijpen, zodat ze de zorg kunnen kiezen die aansluit bij hun waarden en doelen (gidsfunctie)
Kennis van het onderscheid tussen de termen 'gezezen' (curing) en 'helen' (healing)	Het begrijpen van de behoeftes en problemen van de patiënten	
Kennis hebben van of het vermogen hebben om informatie te verkrijgen over de kwaliteitsborging van complementaire therapieën en geselecteerde therapeuten, licentieregelingen en aanvullende verzekeringen/bekostiging	Het identificeren van een passende complementaire therapeut voor een patiënt	
	Adequate documentatie van interventies en de reacties van de patiënten	
	Het gebruiken van de juiste medische terminologie	
	Het beoordelen van de psycho-sociale-culturele context van de patiënt en identificatie van belemmeringen voor goede zorg	
	Implementatie van een persoonlijke zelfzorgstrategie (bijv. voedingsbewustzijn, zelfregulerende technieken, lichaamsbeweging, creatieve kunsten, spiritualiteit, lichaamsbewustzijn)	
	Het bespreken van CIM in de context van verschillende soorten kanker	
	Het in staat zijn om informatie over te brengen over de pathogenese van kanker, het algemene verloop van de ziekte en de behandelresultaten van veel voorkomende kankers	

## Referenties

- Larsen A, Crudup T, Huston A, et al. Integrative Oncology Fellowship Training in the United States: Uniting Requirements and Core Competencies. *J Cancer Educ*. Published online May 14, 2025. doi:10.1007/s13187-025-02643-w
- Rogge, A. A., & Witt, C. M. (2022). Education Competencies for Integrative Oncology in Germany: Results of a Stakeholder Engagement Survey Study. *Ausbildungskompetenzen für die integrative Onkologie in Deutschland: Ergebnisse einer Stakeholder-Engagement Survey Studie. Complementary medicine research*, 29(6), 446–452. <https://doi.org/10.1159/000526026>
- Witt CM, Balneaves LG, Carlson LE, Cohen M, Deng G, Fouladbakhsh JM, Kinney AY, Mehta A, Mailman J, Pole L, Rogge AA, O'Toole C, Zick SM, Helmer SM. Education Competencies for Integrative Oncology-Results of a Systematic Review and an International and Interprofessional Consensus Procedure. *J Cancer Educ*. 2020 Aug 11:10.
- **IMKA project** = Integrative Medicine bij KAnker: actualiseren, uitbreiden en verder onderbouwen van de informatie over complementaire zorg op het nationale platform Kanker.nl. Een samenwerking tussen CIZG, Kanker.nl, en IKNL (Verwijsgids Kanker)
- **COMMON studie** = de participatieve ontwikkeling van een tool om communiceren over aanvullende behandeling bij kanker integraal onderdeel te maken van routinematige kankerzorg. Een samenwerking tussen NIVEL, Van Praag Instituut, Universiteit van Leiden, CIZG, IKNL, BVN/BOOG/PAG, Stichting IKONE, Kanker.nl, V&VN complementaire zorg. <https://www.nivel.nl/nl/project/common-de-participatieve-ontwikkeling-van-een-tool-om-communiceren-over-aanvullende>
- **INES project** = Integrative Nursing Education Series: versterken van de competenties van (aankomend) verpleegkundigen in Europa met betrekking tot non-farmacologische en complementaire interventies. Een samenwerking tussen ErasmusMC, Van Praag Instituut, VIA University Colleges (Denemarken), University of Iceland (IJsland) en Karolinska Instituut (Zweden). <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/2019-1-NL01-KA203-060478>